

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ทุกคนเกิดมาแล้วต้องมีอาชีพเพื่อทำมาหากินเลี้ยงตนเองและครอบครัว เพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้ มนุษย์เราอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ดังนั้นการประกอบอาชีพของแต่ละคนในกลุ่ม ย่อมทำให้มีผลิตผลเป็นจำนวนมาก สามารถนำไปซื้อขายและแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่น ๆ ได้อีกด้วย เป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างครอบครัวต่อครอบครัว ระหว่างตำบลหนึ่งกับอีกตำบลหนึ่ง เช่น การนำผลิตผลที่ตนผลิตไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่ตนขาดแคลน ถ้าเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศต่อประเทศ เช่น การนำข้าว ยางพารา ไปแลกเปลี่ยนกับเครื่องจักร เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ หรือน้ำมัน เป็นต้น ประเทศใดมีผลิตผลมาก ประเทศนั้นย่อมร่ำรวย และถ้าหากสามารถเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบให้เป็นสินค้าที่คนทั่วไปต้องการ ประเทศนั้นก็จะมีร่ำรวยยิ่งขึ้น ทำให้มีการฝึกอบรมถ่ายทอดวิชาชีพสืบเนื่องกันมาทุกยุคทุกสมัย

การฝึกอาชีพย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าของสังคมนั้น ดังที่ ดร.ธนู แสงศักดิ์ กล่าวไว้ว่า ในสังคมศึกษาค่าบรรพ การถ่ายทอดวิชาชีพจะดำเนินไปโดยบิดามารดาหรือคนในกลุ่ม ซึ่งแม้ในปัจจุบันนี้ การฝึกฝนอาชีพแบบนี้ก็ยังมิได้อยู่ทั่วไป เช่น การจักสาน ล่าสัตว์ ทอผ้า ทำเครื่องนุ่งห่ม ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ หาสมุนไพร เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ไม่ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนเมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้น ก็หาความรู้จากบิดามารดา และคนในท้องถิ่นนั่นเอง ในสังคมที่มีการเกษตรกรรมเป็นหลัก การศึกษาวิชาชีพเริ่มมีความสำคัญขึ้น แต่ส่วนใหญ่ก็ฝึกฝนจากบิดามารดา และบางส่วนก็ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนในสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งจัดระบบงานอุตสาหกรรมทันสมัย มีการ

ผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิชาชีพ จะใช้แบบอย่างไรก็ตาม งานอาชีพส่วนใหญ่ก็ยังมี การถ่ายทอดโดยทางครอบครัวอยู่¹

ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าและมีการจัดระบบงานดีแล้ว จึงมีการจัดระบบฝึกอบรมออกเป็นหลายแบบ หลายวิธีการ ดังนั้นจึงต้องมีความร่วมมือกันระหว่างรัฐและเอกชน เพื่อหาทางให้ประชาชนได้มีการพัฒนาอาชีพ หรือมีการประกอบอาชีพตามที่มีอยู่ภายในประเทศ

การสอนวิชาชีพเป็นการให้ความรู้แก่บุคคลเพื่อประกอบอาชีพ ต่างกับการให้ความรู้แก่บุคคลท่านอื่น ๆ การให้ความรู้เพื่อประกอบอาชีพ เป็นงานที่ยากกว่า เพราะว่าเรื่องของอาชีพ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคลที่อยู่ในวัยประกอบอาชีพ

อาชีพที่คนเราประกอบกันอยู่มีมากมายหลายอาชีพ และอาชีพใหม่ ๆ ก็ปรากฏขึ้นมาเรื่อย ๆ ตามความเจริญก้าวหน้าของโลกแห่งการทำงาน จำนวนอาชีพจะมีมากขึ้นเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการจำแนกของสถาบันที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกันกับแรงงาน และยังขึ้นอยู่กับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของประเทศนั้น ๆ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับ การสร้างงานของรัฐบาล เพื่อให้ประชากรที่อยู่ในวัยทำงานได้มีโอกาสทำงานเพิ่มขึ้น "โดยทั่วไปแล้วประเทศอุตสาหกรรมมักจะมีจำนวนอาชีพมากกว่าประเทศเกษตรกรรม"²

¹ หนู แสงศึกกี, รวมบทความอาชีวศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิทยากร, 2517), หน้า 2.

² ฐิติ ตรีรัตน์, "สถานการณ์อาชีวศึกษาระหว่างปี 2510-2516", รวมบทความอาชีวศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิทยากร, 2517), หน้า 72.

ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) ได้เห็นว่า "การที่ประเทศจะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความมุ่งหมายนั้น ย่อมจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นส่วน ประกอบที่สำคัญ คือ ทรัพยากรด้านการเงินและทรัพยากรมนุษย์ ประเทศไทยมีทรัพยากร ด้านการเงินค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ในการพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องอาศัย หลักการใช้ ประโยชน์ทรัพยากรมนุษย์ให้ได้อย่างเต็มที่¹

ในประเทศไทยแต่เดิม กระทรวงศึกษาธิการต้องการที่จะปลูกฝังการอาชีพให้ แก่เด็กทุกคนในชั้นประถม ให้มีความรู้ด้านเกษตรกรรม พณิชยกรรม และหัตถกรรม จึง ได้จัดตั้งโรงเรียนสอนวิชาชีพดังกล่าวมาแล้วทั่วประเทศ แต่ในตอนแรกการศึกษาในประเทศไทย ยังจัดอยู่ในวงแคบ ผู้ใดที่ไปเข้าโรงเรียนต่างมุ่งหวังที่จะเข้ารับราชการ ปรากฏว่า ในระยะแรกนั้นผู้ที่มีฐานะยากจนหรือผู้ที่เรียนทางสายสามัญไม่ได้แล้ว จึงจะหันมาเรียนวิชา ชีพ ซึ่งเน้นหนักทางด้านความชำนาญหรือทักษะด้านต่าง ๆ หนึ่ง วิชาชีพในสมัยก่อนก็ไม่ สลับซับซ้อนมากนัก กล่าวคือ งานกสิกรรม งานหัตถกรรม และงานช่างต่าง ๆ เหล่านี้ คนทั่วไปในสมัยนั้น เห็นว่าเป็นวิชาสำหรับผู้มีฐานะทางการศึกษาต่ำมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ในระยะหลังกระทรวงศึกษาธิการจึงได้พยายามหาทางแก้ไขทัศนคติของประชาชน โดยการหาทางปรับปรุงการเรียนการสอน และการจูงใจให้มองเห็นหนทางก้าวหน้าของผู้ที่เรียน อาชีวศึกษา เช่น การรับราชการ การเป็นครู การเทียบวุฒิ การศึกษาต่อ เป็นต้น ดังนั้นการจัดอาชีวศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จึงเป็นไปทางด้านระบบโรงเรียน ซึ่งก็ สามารถแก้ไขปัญหาคความไม่นิยมเรียนอาชีวศึกษาได้เป็นอย่างดี

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาการศึกษาด้านที่ 3 (พ.ศ.2515-2519). (พระนคร : โรงพิมพ์การศึกษา, 2514), หน้า 718.

จะเห็นได้ว่าอาชีวศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบันนี้ จำเป็นต้องจัดอยู่ในระบบโรงเรียน จึงต้องมีการปูพื้นฐานวิชาสามัญ และต้องเทียบชั้นการศึกษาให้เข้ากับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ นอกจากนี้ระบบอาชีวศึกษาปัจจุบันของกระทรวงศึกษาธิการ "มุ่งที่จะผลิตพนักงานสำหรับระบบอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และพาณิชย์กรรมแผนใหม่" ซึ่งมีการจัดระบบของผลการ และแบ่งระดับชั้นของพนักงาน เจ้าหน้าที่ ตามอัตราส่วนที่กำหนดไว้เป็นอัตรากาลัง"¹ ดังนั้น โรงเรียนอาชีวศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน แทนที่จะรับผู้ที่มีสติปัญญาต่ำเข้าเรียนอาชีวศึกษาตามความเข้าใจของคนที่ทั่วไป กลายเป็นการจัดอาชีวศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถทางสมองและมีมือควบคู่กันไป เพราะอุตสาหกรรมสมัยใหม่ต้องการคนประเภทหลังนี้มากขึ้น และการที่จะจูงใจคนฉลาดมาเรียนอาชีวศึกษาให้มากขึ้น เพื่อที่จะลดล้างที่หนักคิเคิมหนักก็คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนอาชีวศึกษามีโอกาสก้าวหน้าในวิชาชีพ มีความก้าวหน้าทางสังคม และหน้าที่การงานอย่างเพียงพอ

โรงเรียนอาชีวศึกษาเป็นเพียงสถาบันหนึ่งที่ให้ความรู้แก่บุคคลเพื่อประกอบอาชีพ แต่เนื่องจากว่าความรู้เพื่อประกอบอาชีพนั้นจะต้องถ่ายถอดกันโดยใช้ระยะเวลาอันยาวนานและต่อเนื่องกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความยากง่ายในการประกอบอาชีพ บางอาชีพใช้เวลาถ่ายถอดไม่กี่ปี บางอาชีพต้องใช้เวลาอันยาวนาน ระยะเวลาที่ศึกษาอาชีพในโรงเรียนใช้เวลา 3-5 ปี จึงน้อยไปสำหรับบางอาชีพและมากไปสำหรับบางอาชีพ ฉะนั้น การจัดอาชีวศึกษาในโรงเรียนจึงจัดขึ้นด้วยความมุ่งหมายที่จะเตรียมคนที่จะออกไปสู่ตลาดแรงงาน โดยที่นายจ้างจะต้องสอนงานให้บ้าง แต่ให้น้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะโรงเรียนอาชีวศึกษาได้พยายามจัดประสบการณ์ให้คล้ายคลึงกับสภาพของธุรกิจและอุตสาหกรรมไว้ให้แล้ว นายจ้างเพียงแต่

¹ ฐิติ จี ตรีรัตน์, "สถานการณ์อาชีวศึกษาระหว่างปี 2510-2516", รวมบทความอาชีวศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิทยากร, 2517), หน้า 74.

สอนให้ใช้เครื่องมือ เครื่องจักร ฝึกอบรมธุรกิจและอุตสาหกรรมกำลังใช้อยู่

ในปัจจุบันการอาชีวศึกษาได้รับความนิยมมากขึ้นตามลำดับ และเป็นภาระหนักของกระทรวงศึกษาธิการที่จะสนองอัตราการเพิ่มที่รวดเร็วของจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษา และจะต้องคำนึงถึงปัญหาเรื่องคุณภาพด้วย เพราะจะต้องรักษาคุณภาพไว้ เพื่อที่จะผลิตแรงงานที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานออกสู่ตลาดแรงงานอันจะก่อให้เกิดผลดี ทางด้านเศรษฐกิจ การที่การศึกษาทางอาชีวศึกษาได้รับความนิยมสูงมากเช่นนี้ ทำให้กรมอาชีวศึกษาไม่สามารถจัดโรงเรียนให้แก่แก่นักเรียนที่มีความประสงค์เรียนได้อย่างทั่วถึง ทำให้เกิดโรงเรียนอาชีวศึกษาของเอกชนขึ้นมากมาย เพื่อที่จะแบ่งภาระของกรมอาชีวศึกษา

จากสถิติของจำนวนนักเรียนของกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงศึกษาธิการ¹ ได้แสดงถึงอัตราการเพิ่มของจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาไว้ดังนี้

ปีการศึกษา 2513	มีจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาทั้งหมด	54,711 คน
ปีการศึกษา 2514	มีจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาทั้งหมด	58,854 คน
ปีการศึกษา 2515	มีจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาทั้งหมด	65,200 คน
ปีการศึกษา 2518	มีจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาทั้งหมด	146,353 คน

จากสถิตินี้จะเห็นได้ว่า ทุกปีจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาได้เพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นอันมาก มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในปีการศึกษา 2513 จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นจากปี 2512 ร้อยละ 11.83 ปีการศึกษา 2514 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2513 ร้อยละ 7.75 ปีการศึกษา 2515 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2514 ร้อยละ 10.78 และปีการศึกษา 2518 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2515 ถึงร้อยละ 124.47

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กองแผนงาน, สำนักงานปลัดกระทรวง, สถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา 2518 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2519),

ดังนั้น จะเห็นว่าการศึกษาวิชาชีพได้รับความนิยมน่าสนใจเพิ่มขึ้นทุกปี จึงควรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการที่จะรักษาระดับมาตรฐานของการศึกษาไว้ให้ดี

โรงเรียนอาชีวศึกษาของเอกชนที่ตั้งขึ้นมากครั้งแรกคือ โรงเรียนอาชีวศึกษาคอนบอสโค เป็นโรงเรียนของมิชชันนารี ที่ตั้งขึ้นสอนวิชาชีพและวิชาสามัญควบคู่กันไป วิชาชีพที่เรียนก็มีความสมบูรณ์ในตัว เป็นโรงเรียนที่รับนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เพื่อให้เรียนในชั้น ม.ศ.1 สายอาชีพ และเรียนจนถึงชั้น ม.ศ.5-6 สายอาชีพ โรงเรียนแห่งนี้ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการเมื่อ พ.ศ.2498 เมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วจะได้รับใบสุทธิและใบประกาศนียบัตรวิชาสามัญ พร้อมใบรับรองคุณวุฒิในวิชาชีพจากโรงเรียน¹

สำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่เปิดรับนักเรียนจบชั้น ม.ศ.3 (ม.6 เกิม) เป็นโรงเรียนแรกคือ โรงเรียนพาณิชยวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 1/2 ถนนสีลม แขวงท่าสาหลวง เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ขออนุญาตจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2490 โดยมี น.ส.ประทุม อับดุลราฮิม เป็นเจ้าของ น.ส.ลัดดา สิมารักษ์ เป็นผู้จัดการ และนางรุจิรา สมักรกุล เป็นครูใหญ่ ขออนุญาตเปิดสอนหลักสูตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง (ปีที่ 1, ปีที่ 3) ปัจจุบันเปิดสอนหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนเฉพาะรวมบ้าย²

ในปัจจุบันนี้ในโรงเรียนเอกชนมีการจัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประเภทวิชาที่โรงเรียนเอกชนเปิดสอนในปัจจุบัน³

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507 (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507), หน้า 683.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, ทะเบียนโรงเรียนราษฎร์.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 (กรุงเทพมหานคร : แผนกช่างพิมพ์ โรงเรียนสารพัดช่างพระนคร, 2518).

1. ประเภทวิชาศิลปและศิลปปฏิบัติ
2. ประเภทวิชาเกษตรกรรม
3. ประเภทวิชาพาณิชยกรรม
4. ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม
5. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม
6. ประเภทวิชาเกษตรกรรม

ในปีการศึกษา 2518 จำนวนโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา ทั้งหมดมี 91 แห่ง แบ่งเป็นตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร 64 โรงเรียน มีจำนวนครู 1,815 คน นักเรียน 48,639 คน และ ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค 27 โรงเรียน มีครู 638 คน นักเรียน 15,697 คน¹

จำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียน ของโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2518² แยกได้ออกดังต่อไปนี้

จำนวนโรงเรียน	64	โรงเรียน	ครู	1,815	คน
นักเรียนชั้น ม.ศ.4	จำนวน	20,174	คน		
นักเรียนชั้น ม.ศ.5	จำนวน	16,647	คน		
นักเรียนชั้น ม.ศ.6	จำนวน	11,818	คน		
		รวมทั้งสิ้น	48,639	คน	

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, กองแผนงาน, สำนักงานปลัดกระทรวง, สถิติการศึกษา ฉบับย่อ ปีการศึกษา 2518 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2519), หน้า 20.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สถิติการศึกษาเอกชน 2518 (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2519), อัครสำเนา, หน้า 17.

จากสถิตินี้ จำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียนโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนถึง 48,639 คน นับว่าโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษามี
ความสำคัญมากในการให้ความร่วมมือในการพัฒนากำลังคน เพื่อพัฒนาประเทศทำให้นักเรียน
ที่สำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพ เป็นกำลังของชาติบ้านเมืองต่อไป และถ้าหาก
เปรียบเทียบอัตราส่วน จำนวนครูกับนักเรียน ปรากฏว่า มีอัตราส่วน 1 ต่อ 26 แต่ถ้า
จะแยกจำนวนตามแผนกวิชา ทั้งในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาคจะเห็นได้ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1

จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสายอาชีวศึกษา หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ จำแนกตามแผนกวิชา

ปีการศึกษา 2518¹

ที่	แผนกวิชา	นักเรียนรวม			นักเรียนในกรุงเทพมหานคร			นักเรียนในส่วนภูมิภาค		
		ม.ศ.4	ม.ศ.5	ม.ศ.6	ม.ศ.4	ม.ศ.5	ม.ศ.6	ม.ศ.4	ม.ศ.5	ม.ศ.6
		รวม								
	รวม	28310	21558	14468	20174	16647	11818	8136	4911	2650
1.	พาณิชย์การ	20729	14667	9772	13600	10481	7601	7129	4196	2171
2.	ช่างก่อสร้าง	392	397	329	242	311	230	100	86	99
3.	ช่างยนต์	3754	3367	2335	3217	3041	2135	537	326	200
4.	ช่างกลโรงงาน	548	320	273	548	320	237	-	-	-
5.	ช่างไฟฟ้า	739	758	598	700	747	589	39	11	8
6.	ช่างวิทยุ	507	558	388	507	550	384	-	8	4
7.	ช่างเชื่อม	1157	122	144	157	122	144	-	-	-
8.	ช่างสำรวจ	158	162	91	139	143	63	19	19	28
9.	วิศวกรรมศิลป์	989	940	392	824	836	335	165	104	57
10.	สื่อสารมวลชน	36	30	10	36	30	10	-	-	-
11.	ธุรกิจ	291	227	137	144	66	54	147	161	83
12.	เกษตรกรรม	10	-	-	10	-	-	-	-	-

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สถิติการศึกษาเอกชน 2518 (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2519), อีดีสำนักงาน, หน้า 17.

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า จำนวนนักเรียนแต่ละชั้น แต่ละแผนก ทั้งใน กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดได้อย่างชัดเจน และเห็นชัดว่าแผนกวิชาพาณิชยกรรมมีผู้นิยมเรียนสูงสุด รองลงมาได้แก่ แผนกช่างยนต์ เป็นต้น จากสถิติเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่าปริมาณนักเรียนของโรงเรียนบางแผนกมีมากพอแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาว่า สมควรจะให้มีการขยายเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมอีกหรือไม่ อาจจะเป็นการดำเนินงานเป็นการสูญเปล่าทางการศึกษา

ภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เกิดมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทำให้ให้นักเรียนมีบทบาทในสังคมสูงขึ้น มีการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ มีปฏิกริยาต่อสู้ ไม่อยู่ในระเบียบวินัยอันดี ประกอบกับข่าวเกี่ยวกับเรื่องความประพฤติของนักเรียนอาชีวศึกษาเป็นไปในทางที่ไม่ดี ทำให้ครูห่อตอย เกิดความไม่พึงพอใจในงานที่ปฏิบัติ นอกจากนี้ภาวะการครองชีพมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ครูมีรายได้ไม่เพียงพอในการครองชีพ และผู้บริหารโรงเรียนบางแห่งเปิดโรงเรียนเพื่อการค้าหวังกำไรมากเกินไป ทำให้ครูเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้บริหาร นโยบายที่โรงเรียนวางไว้อย่างดี ไม่ได้รับการปฏิบัติตาม เพราะผู้บริหารกลัวว่าจะขาดรายได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้ผลการสอนของครูไม่ได้รับความสำเร็จเท่าที่ควร ครูรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับความสำเร็จในการสอน นอกจากนี้โรงเรียนราษฎร์ส่วนมากผู้บริหารโรงเรียนจะมีการพิจารณาขึ้นเงินเดือนแก่ครูที่ใกล้ชิดในอัตราสูง ทำให้ครูคนอื่นคิดว่าตนเองไม่ได้รับความยุติธรรมอย่างเพียงพอ สาเหตุเหล่านี้ผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาจำเป็นต้องหาทางแก้ไข ต้องมีการบำรุงขวัญของครู และดำเนินการบริหารให้ดีที่สุด เพื่อให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพสูงขึ้นตามความมุ่งหมายของการศึกษา

ดังนั้น การศึกษาสภาพขวัญในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องหาวิธีแก้ไข และเสริมสร้างขวัญในการปฏิบัติงานของครูให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาที่ทำหน้าที่บริหาร และสอน กับครูที่ทำการสอนแค่เพียงอย่างเดียว
2. เพื่อเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาที่สอนวิชาชีพและวิชาสามัญ
3. เพื่อตรวจสอบสภาพขวัญในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาทั้งหมด

สมมติฐานของการวิจัย

1. ขวัญในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา ทั้งครูที่ทำหน้าที่บริหารและสอน กับครูที่ทำหน้าที่สอนอย่างเดียว ไม่แตกต่างกัน
2. ขวัญในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาที่สอนวิชาชีพและวิชาสามัญ ไม่แตกต่างกัน
3. ขวัญในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร
2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ
 - 2.1 กลุ่มครูที่ทำหน้าที่บริหารและสอน
 - 2.2 กลุ่มครูที่ทำหน้าที่สอนวิชาชีพ
 - 2.3 กลุ่มครูที่ทำหน้าที่สอนวิชาสามัญ
3. การวิจัยนี้ไม่พิจารณาถึงความแตกต่างระหว่าง เพศ อายุ วุฒิ และระยะเวลาทำงาน

คำนิยามหรือคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. โรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เอกชนเป็นผู้ลงทุนจัดการศึกษา และเปิดสอนตามหลักสูตรอาชีวศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ¹
2. ผู้บริหาร หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนแต่มีหน้าที่หนักในตำแหน่งผู้บริหาร ครูใหญ่ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าหมวดวิชา
3. ครูที่สอนแค่เพียงอย่างเดียว หมายถึง ครูที่มีหน้าที่สอนเท่านั้น ไม่มีตำแหน่งในการบริหารเลย
4. ครูสอนวิชาชีพ หมายถึง ครูที่สอนวิชาหลักของโรงเรียนอาชีวศึกษาแต่ละประเภท เช่น ครูสอนวิชาบัญชี ครูสอนวิชาช่างยนต์ เป็นต้น
5. ครูสอนวิชาสามัญ หมายถึง ครูที่สอนวิชาบังคับร่วมทั่วไป เช่น วิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย เป็นต้น
6. ขวัญในการปฏิบัติงาน หมายถึง พฤติกรรมของคนทำงานที่แสดงออกในรูปของความรู้สึก (Feelings) ที่มีต่อการทำงาน เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา²

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยนี้จะช่วยให้ทราบถึงสภาพขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา
2. ผลของการวิจัยจะช่วยให้ทราบถึงสภาพขวัญในการปฏิบัติงานของครูที่ทำหน้าที่สอน กับครูที่เน้นหนักไปทางงานบริหารและสอน ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เพียงใด

¹กระทรวงศึกษาธิการ, การวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานโรงเรียน 2517
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2519), หน้า 2.

²Dale Yoder, Personnel : Principles and Policies
(Tokyo : Maruzen Company, Ltd., 1959), p. 445.

3. ผลของการวิจัยนี้จะช่วยให้ทราบถึงขวัญในการปฏิบัติงานของครูที่ทำหน้าที่สอนวิชาชีพและสอนวิชาสามัญ มีความแตกต่างกันหรือไม่ เพียงใด
4. ผลของการวิจัยนี้จะทำให้เกิดประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา
5. ผลของการวิจัยนี้จะช่วยให้ผู้บริหารรักษาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงเพื่อที่จะส่งผลไปถึงประสิทธิผลของงานตามวัตถุประสงค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย
 - 1.1 โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวนร้อยละ 50 ของโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาทั้งหมด โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง (Simple Random Sampling)
 - 1.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างได้แก่ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และหัวหน้าหมวดวิชาที่มีทั้งหมดในโรงเรียนที่สุ่มได้จากข้อ 1.1 จำนวนร้อยละ 100
 - 1.3 ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแยกออกเป็นสองกลุ่มคือ , กลุ่มครูที่สอนวิชาชีพ และกลุ่มครูที่สอนวิชาสามัญ โดยวิธี Stratified Random Sampling
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีของขวัญ
 - 2.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งและเก็บด้วยตนเอง โดยผ่านทางอาจารย์ใหญ่
4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้
 - 4.1 หาค่าร้อยละ
 - 4.2 หาค่ามัธยิมเลขคณิต

4.3 ทศาคาเปียงเบนมาตรฐาน

4.4 t-test

5. ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล การเสนอข้อมูลจะเสนอตามลำดับขั้นดังนี้

บทที่ 1 ความเป็นมาของปัญหา กล่าวถึง สาเหตุของการมีอาชีพ การพัฒนา การศึกษาวิชาชีพ การเพิ่มปริมาณของนักเรียนสาขาวิชาชีพในโรงเรียนอาชีวศึกษา ประเภทวิชาชีพที่โรงเรียนเอกชนเปิดสอนในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

บทที่ 2 เอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง เรื่องคนเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร ทักษะคิดของบุคคล กำลังขวัญในการปฏิบัติงาน งานวิจัยที่เกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงาน สรุปผลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนน ในการทดลองในแบบสอบถามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยข้อมูล ส่วนตัว ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย ความมุ่งหมายของการวิจัย สมมุติฐานในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลของการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย

6. ภาคผนวก